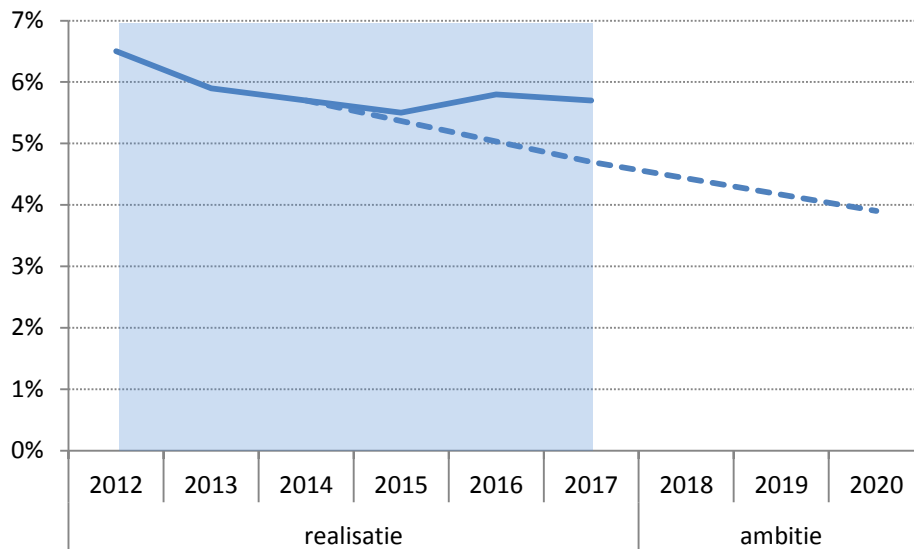

Dashboard sectorakkoord vo 2017

1. Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs

Het voortgezet onderwijs zal de komende jaren moeten anticiperen op een veranderende en veeleisende omgeving, tegen een achtergrond van ontgroening en vergrijzing. Dat vraagt om onderwijs dat beter aansluit op de vragen van de maatschappij, het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en ouders en leerlingen. We streven naar uitdagend onderwijs waarbij leerlingen breed worden gevormd, met eigentijdse voorzieningen en samenwerking met belangrijke partners in de regio.

1) Aandeel zittenblijvers

Bron: DUO

Doelstelling

De ambitie is een vermindering van het zittenblijven van 5,9 procent in 2013 (circa 53.000 leerlingen) naar 3,9 procent in 2020 (circa 35.000 leerlingen, inclusief leerlingen in het examenjaar).

Welke beweging is zichtbaar?

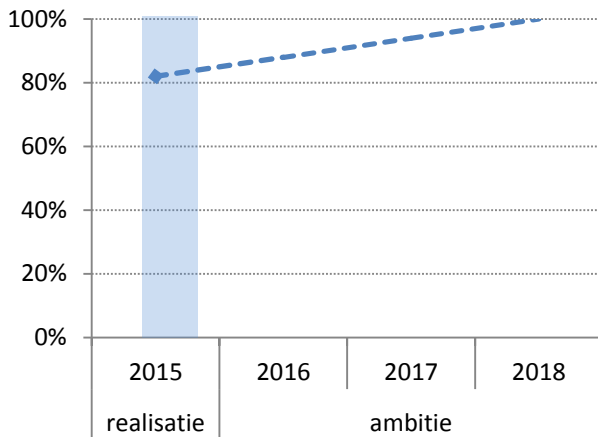
Het aantal scholen dat een lente- of zomerschool aanbiedt is de afgelopen jaren flink gestegen (442 vestigingen in 2017), evenals het aantal leerlingen dat zo'n programma kan volgen (16.735 in 2017). In 2017 werden 155 lentescholen en 112 zomerscholen georganiseerd. Tegelijkertijd zien we dat het percentage zittenblijvers schommelt. Na een lichte daling sinds 2012/2013, ligt het aantal zittenblijvers nu rond de 5,7 procent. Of de licht dalende trend van de afgelopen drie jaar (van 5,9 procent in 2012/2013 naar 5,5 procent in 2014/2015) hiermee gestopt is en er in 2015/2016 sprake was van een eenmalige 'uitschieter' naar boven, kan op basis van de cijfers nog niet gezegd worden.

Welke acties worden ondernomen?

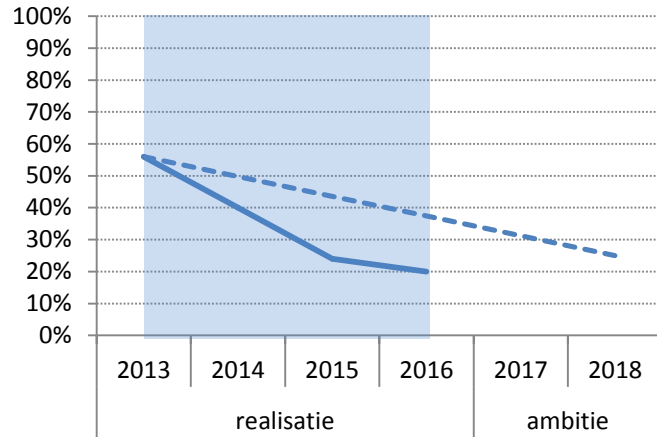
We willen bevorderen dat jaarlijks ten minste 15.000 leerlingen, die anders zouden blijven zitten, in de gelegenheid worden gesteld een lente- of zomerschoolprogramma te volgen om alsnog bevorderd te kunnen worden naar het volgende leerjaar. Om dit gericht te stimuleren stelt OCW de komende jaren middelen beschikbaar via een subsidieregeling.

2) Aandeel uitgedaagde leerlingen en uitdagend onderwijsaanbod

Aandeel scholen dat aandacht heeft voor toptalenten in de vorm van een uitdagend programmaanbod of talentprogramma

Aandeel toptalentleerlingen dat zich vaak of bijna altijd verveelt omdat de lesstof te makkelijk is of omdat hij/zij eerder klaar is dan de rest.

Bron: *Toptalenten in het onderwijs, 2016*

Doelstelling

De ambitie is een ambitieuze leercultuur, waarin het onderwijsaanbod in alle sectoren zo is vormgegeven dat ook de talentvolle leerlingen, toptalenten, zich uitgedaagd voelen. In 2018 is er sprake van een substantiële stijging van het aantal leerlingen dat zich uitgedaagd voelt in het voortgezet onderwijs.

Welke beweging is zichtbaar?

Uit de laatste peiling Toptalenten van november 2017 blijkt dat een overgrote meerderheid van zowel de ouders, leraren als schoolleiders groot voorstander is van aandacht voor toptalenten (het gaat dan respectievelijk om 86 procent, 89 procent en 96 procent). De peiling laat zien dat het aantal toptalenten dat aangeeft zich te vervelen in de klas de afgelopen jaren fors is gedaald: in 2013 gaf 56 procent van de toptalenten nog aan zich te vervelen, in 2017 is dat gedaald tot 20 procent.

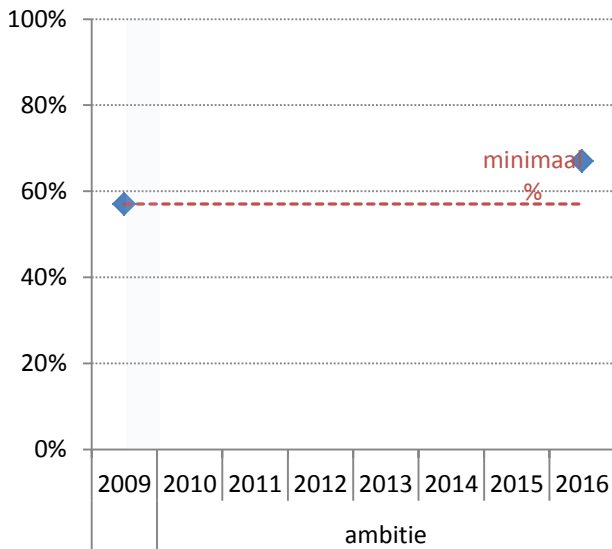
Welke acties worden ondernomen?

Een groot deel van de maatregelen is uitgevoerd. Het is nu aan scholen om aan de slag te gaan. Met onderstaande maatregelen informeren en stimuleren we scholen om met het onderwijs aan toptalenten aan de slag te gaan:

- Versneld vwo: de VO-raad organiseert bijeenkomsten met deelnemers, zodat hiervan geleerd kan worden.
- Plusdocument: streven is dat iedere school leerlingen een plusdocument meegeeft met een overzicht van de extra activiteiten van leerlingen.
- Elk Talent Telt: een succesvol evenement van SLO om toptalenten in het zonnetje te zetten en doorontwikkeling van het onderwijs aan toptalenten op scholen te stimuleren. In 2015 en 2016 subsidieerde OCW deze wedstrijd.

Daarnaast loopt een evaluatie van de beleidsmaatregel versneld en/of verrijkt vwo. Deze maatregel is ingesteld om de onderwijsinstellingen meer ruimte te bieden om toptalenten uitdagend onderwijs te kunnen bieden via het flexibeler inrichten van de schoolloopbaan. Doel van de evaluatie is om te bezien of de beleidsmaatregel scholen voldoende ondersteunt en zo niet, waar aanpassing gewenst is.

3) Aandeel leerlingen dat de burgerschapscompetenties voldoende beheerst

Bron: ICCS

Doelstelling

De ambitie is dat het burgerschapsonderwijs verbetert, zodat meer leerlingen voldoende kennis hebben van democratische principes en de kernwaarden van de democratische rechtsstaat, om volwaardig als burger te kunnen functioneren in de samenleving. In 2009 bleek dat het aandeel leerlingen dat dit niveau behaalde 57 procent was. Het doel is dat dit percentage in 2016 is toegenomen. Dit wordt gemeten door de deelname aan internationaal onderzoek naar kennis, vaardigheden en houding van leerlingen op burgerschap (ICCS).

Welke beweging is zichtbaar?

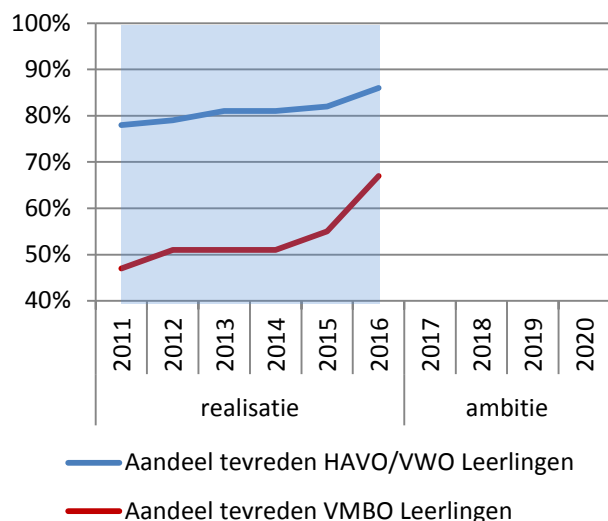
Uit het recent verschenen ICCS-onderzoek blijkt dat er een toename is van het percentage leerlingen dat de burgerschapscompetenties voldoende beheerst. In 2009 was dit 57 procent, nu is het 67,7 procent.

Welke acties worden ondernomen?

De doelstelling is bereikt, maar het burgerschapsonderwijs kan beter. Daarom werken we aan de versterking van het burgerschapsonderwijs door de burgerschapsopdracht in de sectorwetten aan te scherpen, burgerschap een stevigere plek in het curriculum te geven en scholen en leraren te ondersteunen waar nodig.

Nederland doet niet mee in de volgende ronde van ICCS. We zetten in plaats daarvan in op versterking van burgerschapsonderwijs en de monitoring van de uitkomsten van nationaal beleid. Uw Kamer wordt hierover geïnformeerd via het beleids- en wetstraject rond burgerschap.

4) Aandeel tevredenheid oud-leerlingen/vervolgonderwijs over de voorbereiding op het vervolgonderwijs

Bron: ROA

Doelstelling

De ambitie is dat leerlingen gericht worden begeleid (zowel cognitief als beroepsmatig) bij de overstap naar het vervolgonderwijs. Kennis over hoe leerlingen het in het vervolgonderwijs doen is hiervoor een belangrijk gegeven. In het sectorakkoord is daarom opgenomen dat er in 2015 een nulmeting wordt gehouden over de tevredenheid van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs over de voorbereiding op het vervolgonderwijs. De tevredenheid wordt volgens uniforme uitgangspunten gemeten, zodat landelijke vergelijking mogelijk is. In 2017 wordt deze meting herhaald, met als doel dat er substantiële toename van tevredenheid onder deze groepen te zien is.

Welke beweging is zichtbaar?

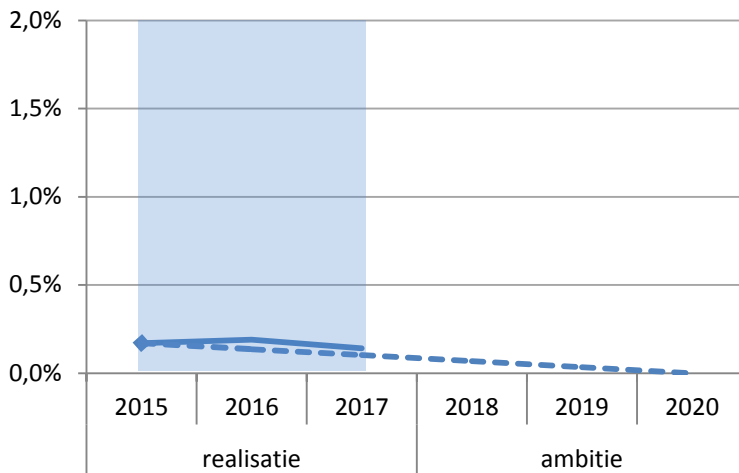
De mate van tevredenheid van oud-leerlingen wordt jaarlijks gemeten in de schoolverlatersonderzoeken van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Daaruit blijkt dat de tevredenheid onder leerlingen over de voorbereiding op het vervolgonderwijs de afgelopen jaren duidelijk is toegenomen. Uit het volgende ROA-onderzoek, zal moeten blijken of deze positieve ontwikkeling zich doorzet in 2017. In het ROA-onderzoek zal (in lijn met afgelopen jaar) daarbij ook de uitsplitsing worden gemaakt naar de tevredenheid van oud-leerlingen over de vakinhoud en de geleerde vaardigheden.

De tevredenheid van het vervolgonderwijs wordt niet in een aparte (kwantitatieve) monitor gemeten. Wel wordt in de jaarlijkse Monitor Beleidsmaatregelen aandacht besteed aan de doorstroom van het toeleverend onderwijs naar het hoger onderwijs, houdt het vervolgonderwijs eigen metingen waarover zij rapporteren en vindt hierover regelmatig het gesprek met de koepelorganisaties (VO-raad, MBO Raad, Vereniging Hogescholen, VSNU) plaats.

Welke acties worden ondernomen?

Er zijn de afgelopen tijd tal van maatregelen genomen om de begeleiding aan leerlingen in de overstap naar het vervolgonderwijs te verbeteren. Het gaat dan bijvoorbeeld om activiteiten rondom LOB, het breed onder de aandacht brengen van het plusdocument van de VO-raad, de invoering van de nieuwe profielen in het vmbo en het toelatingsrecht naar het mbo. De effecten van deze maatregelen zijn pas over een aantal jaren zichtbaar. Daarnaast zijn er lopende trajecten, zoals curriculum.nu, die de aansluiting tussen de sectoren op termijn verbeteren. Ook in het nieuwe regeerakkoord heeft die aansluiting onverkort de aandacht. Om het succes van beroepsopgeleide jongeren te vergroten worden afspraken gemaakt om de overgang van vmbo naar mbo en van mbo naar hbo te verbeteren. De aankomende jaren wordt via het ROA de tevredenheid van oud-leerlingen gemeten.

5) Aandeel thuiszittende leerlingen dat na drie of meer maanden thuiszit zonder passend onderwijsaanbod

Bron: Leerplichttelling

Doelstelling

Om adequaat invulling te geven aan de zorgplicht zijn scholen verplicht om een passend en tijdig aanbod te bieden aan leerlingen die extra onderwijsondersteuning nodig hebben. De ambitie is om per 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis te laten zitten zonder een passend onderwijsaanbod, tenzij de leerling is vrijgesteld van de leerplicht. Om deze ambitie te halen meten we het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren die ingeschreven staan op een school en langer dan drie maanden ongeoorloofd afwezig zijn (langdurig relatief verzuimer) en het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling die langer dan drie maanden niet ingeschreven staan op een school (absoluut verzuimer).

Welke beweging is zichtbaar?

Het aantal thuiszitters is licht gedaald ten opzichte van vorig jaar. Het aantal leerlingen dat langer dan drie maanden absoluut verzuimt, is wel gegroeid, maar er is een daling in het aantal langdurig relatief verzuimende leerlingen langer dan drie maanden. Er waren minder leerlingen die langdurig relatief verzuimden aan het begin van het schooljaar en gedurende het schooljaar kwamen er ook minder nieuwe gevallen dan vorig jaar. Er werden meer leerlingen teruggeleid naar school. De beweging is daarmee licht positief en zal zich in de komende jaren moeten doorzetten.

Welke acties worden ondernomen?

Tot aan het einde van dit jaar is Marc Dullaert actief als aanjager. We denken na over of en hoe we gemeentes in 2018 blijven ondersteunen.

DUO werkt aan het verbeteren van de verzuimregistratie; dat moet leiden tot zorgvuldige meldingen van scholen, een beter beeld van de problematiek en zodoende ook een effectievere aanpak.

Verschillende gemeentes en samenwerkingsverbanden sluiten eigen regionale 'Thuiszitterspacts', om alle partijen effectief samen te laten werken om thuiszitten te voorkomen of kinderen snel terug te leiden naar school

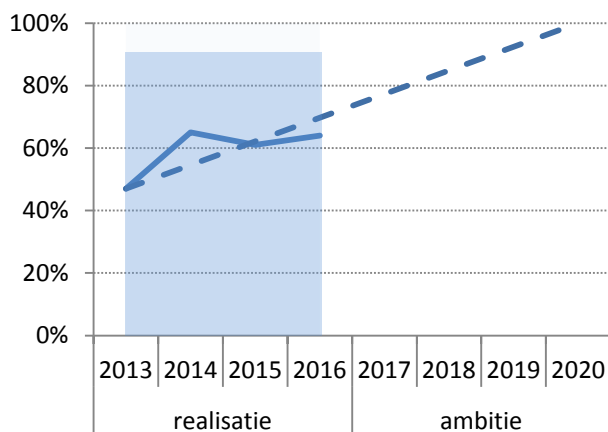
De organisaties achter het Landelijk Thuiszitterspact organiseren samen met Ingrado, NJi en Gedragswerk weer een landelijke actieweek thuiszitters (mei/juni) om het thema onder de aandacht te houden.

2. De school als lerende organisatie

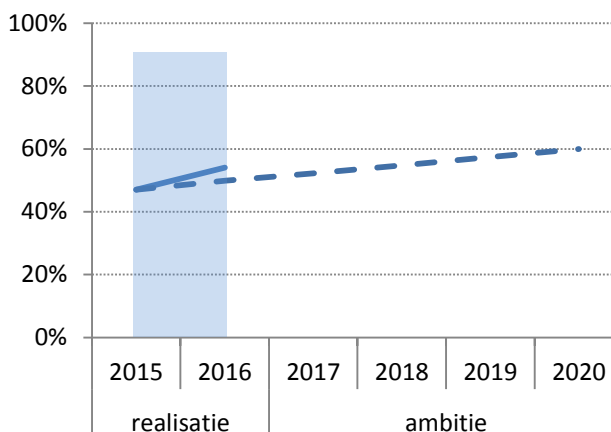
Goed voortgezet onderwijs betekent dat er een ambitieuze leercultuur is voor leerlingen, docenten en schoolleiding. We hebben de ambitie om leerlingen meer te boeien, het onderwijs meer te laten prikkelen, leerlingen vragen te laten stellen, een onderzoekende houding aan te leren en vakmanschap daadwerkelijk te waarderen. Dat vereist dat leerlingen kunnen leren in een inspirerende leeromgeving: in een lerende organisatie leren leerlingen meer. In een lerende organisatie werkt men opbrengstgericht door resultaten van leerlingen te meten en te analyseren. Onderwijskwaliteit hangt in sterke mate samen met het interne kwaliteitsbewustzijn op alle niveaus: op docenten-, team-, school- en bestuursniveau.

6) Opbrengstgericht werken

Aandeel afdelingen dat adequaat fase 1 doorloopt (meten en analyseren van leerlingresultaten)

Aandeel leraren dat de analyses van de prestaties van hun leerlingen gebruikt bij de vormgeving van hun onderwijs

NB. De nulmeting is aangepast, vanwege een aangepaste meting door de inspectie. De nulmeting die voorheen gehanteerd (2013-2014: 27 procent) is in deze grafiek weggelaten omdat deze gebaseerd was op een andere meetmethode die inmiddels niet meer wordt gebruikt.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag

Doelstelling

Om het beste uit alle leerlingen te halen is de ambitie dat alle vo-scholen in 2020 opbrengstgericht werken. Het beginpunt (fase 1) voor opbrengstgericht werken is het op schoolniveau kunnen meten en analyseren van de leerresultaten. De vervolgstap is dat leraren ook in de klas hun wijze van lesgeven aanpassen op basis van deze gegevens. Beweging hierop vraagt het samenkomen van veel verschillende ontwikkelingen: zoals het inzetten van toetsen om van te leren (formatieve evaluatie) en professionalisering van leraren, bijvoorbeeld het kunnen differentiëren naar aanleiding van verschillende leerbehoeften van leerlingen. Ook schoolleiders die zorgdragen voor een open cultuur, waarin het leren van elkaar centraal staat, is een belangrijke voorwaarde om dit te realiseren. De ambitie is dat in 2020 op 60 procent van de afdelingen de leraren de gemeten en geanalyseerde data ook op klasniveau gebruiken om zo het onderwijs te verbeteren, meer aangepast op de leerbehoeften van leerlingen.

Welke beweging is zichtbaar?

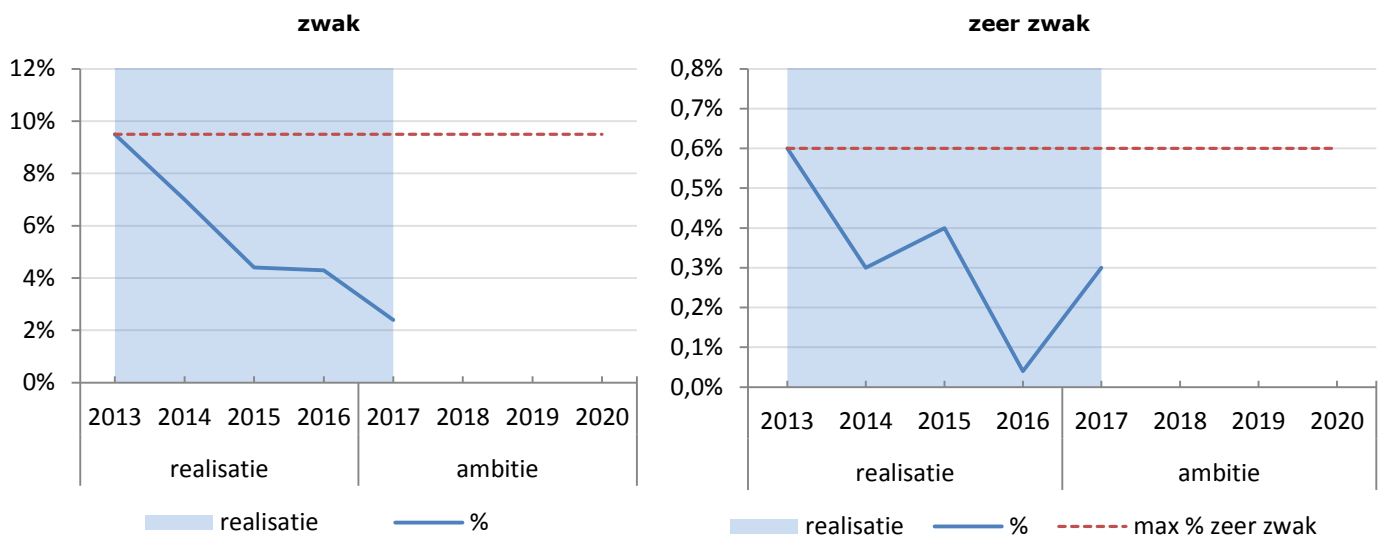
In de afgelopen jaren zijn veel scholen opbrengstgericht (hierna: OGW) gaan werken. Voor fase 2/3 heeft de inspectie de manier van meten aangepast. Daarom is in de grafiek ook de nulmeting aangepast. Het beeld is daardoor positiever dan waar we voorheen van uitgingen. De doelstelling van 60 procent van de scholen die in 2020 aan fase 2/3 voldoet, ligt binnen handbereik.

Wanneer het schoolleiders zelf gevraagd wordt, zijn zij positief over het OGW op hun scholen. Regioplan heeft in het jaarlijks monitoronderzoek bij de pilot diagnostische tussentijdse toets (DTT) gevraagd naar de ervaringen van schoolleiders ten aanzien van OGW (zonder indeling naar fases). Uit deze zelfevaluatie blijkt dat circa 80 procent van de schoolleiders (deelnemers aan de pilot DTT én niet-deelnemers samen) vindt dat de helft of meer van hun secties het OGW voldoende op orde heeft.

Welke acties worden ondernomen?

De inzet van scholen de afgelopen jaren op het gebied van OGW heeft vruchten afgeworpen. De inspectie stopt echter met het meten van deze indicator. In de Staat van het Onderwijs 2016/2017 zal hierover voor de laatste keer op de huidige manier worden gerapporteerd. Op dit moment zien wij dat steeds meer leraren en scholen starten met formatief evalueren. Dit is een cyclisch proces van leerdoelen stellen, feedback geven en vervolgacties formuleren. In de voortgangsrapportages Lerarenagenda van 2016 en 2017 is beschreven op welke manier de beweging naar meer formatieve evaluatie en feedback vanuit OCW wordt gestimuleerd en gefaciliteerd (onder andere via leernetwerken en onderzoek).

7) Aandeel zwakke en zeer zwakke afdelingen in het voortgezet onderwijs

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag (voorlopige cijfers)

Doelstelling

Om te voorkomen dat leerlingen onderwijs krijgen dat onder de maat is, gaan we het kwaliteitsbesef bij zwakke en zeer zwakke scholen en bij scholen die zich in de risicozone bevinden, nadrukkelijk versterken. Het doel is om te voorkomen dat leerlingen onderwijs van onvoldoende kwaliteit krijgen, en aan te sturen op snelle verbetering bij scholen waar dit al wel het geval is. Afgesproken is dat het aandeel zeer zwakke (0,6 procent in 2013) en zwakke (9,5 procent in 2013) afdelingen substantieel daalt.

Welke beweging is zichtbaar?

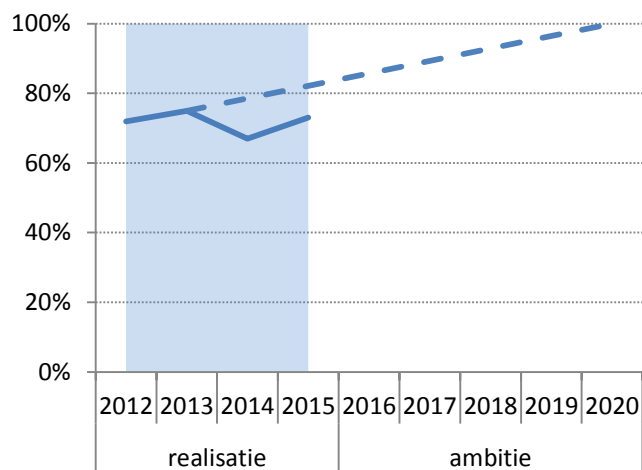
De inzet van toezicht en beleid om afdelingen met een zwakke kwaliteit op te sporen en er bovenop te helpen, zijn succesvol gebleken. Het aantal scholen dat aan de minimumnorm voldoet is 97,2 procent ten opzichte van 95,7 procent in 2016. Bij zwakke afdelingen heeft de dalende trend het afgelopen jaar (2017) sterk doorgezet naar 2,4 procent. Het aandeel zeer zwakke afdelingen is licht gestegen naar 0,3 procent (negen afdelingen).

Welke acties worden ondernomen?

Voor zwakke en zeer zwakke afdelingen is er een ondersteuningsaanbod 'Leren verbeteren', dat door OCW wordt gesubsidieerd. In de noordelijke provincies hebben docenten van (zeer) zwakke afdelingen de afgelopen jaren deelgenomen aan een ondersteuningstraject bij de Rijksuniversiteit Groningen (van Zwak naar Sterk). De inspectie attendeert scholen sinds schooljaar 2011-2012 op dalende opbrengsten zodat de school tijdig kan gaan werken aan een verbetertraject. Zeer zwakke

afdelingen moeten zich sinds schooljaar 2015-2016 binnen 12 maanden verbeteren naar ten minste zwak.

8) Aandeel (zeer) zwakke afdelingen dat zich binnen de gestelde termijn verbetert

Bron: Inspectie van het Onderwijs

Doelstelling

In 2020 verbeteren alle (zeer) zwakke afdelingen zich binnen één jaar respectievelijk twee jaar. Gekeken wordt of de scholen die in een bepaald schooljaar zwak, dan wel zeer zwak zijn bevonden, zich binnen de gestelde termijn van respectievelijk één of twee jaar verbeteren. Op deze manier kunnen 'cohorten' zwakke en zeer zwakke scholen worden vergeleken.

Welke beweging is zichtbaar?

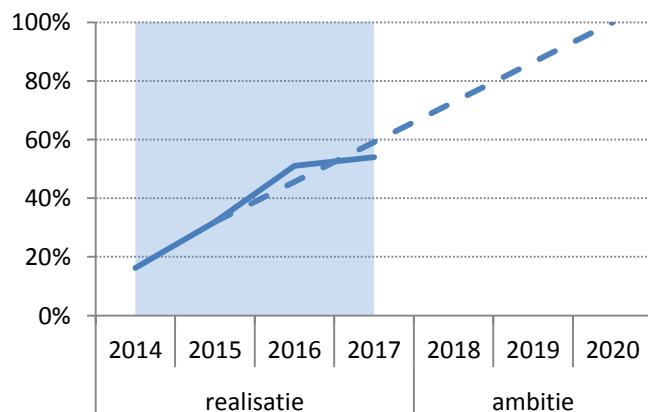
In totaal heeft in 2015 73 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen zich binnen de termijn verbeterd. Dit is een stijging ten opzichte van 2014.

Er lijkt een verband te zijn tussen de daling van het aantal zwakke en zeer zwakke afdelingen in het voortgezet onderwijs en het terugdringen van de verbetertermijn naar één jaar voor zeer zwakke afdelingen. Blijkbaar stimuleert een kortere verbetertermijn het verbeteren van de prestaties in sterke mate.

Welke acties worden ondernomen?

Zie de tekst onder 'Welke acties worden ondernomen?' bij doelstelling 7.

9) Aandeel (zeer) zwakke afdelingen dat in een jaar gebruikmaakt van een intensief verbeterprogramma

Bron: Inspectie van het Onderwijs, VO-raad en Rijksuniversiteit Groningen

Doelstelling

In 2020 maken alle (zeer) zwakke afdelingen van scholen in het vo gebruik van een intensief verbeterprogramma.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2016-2017 is er wederom een stijging zichtbaar en hebben 55 procent van de zwakke en zeer zwakke afdelingen deelgenomen aan een verbeterprogramma. Dit toont aan dat zwakke en zeer zwakke afdelingen zich in toenemende mate actief inzetten om hun kwaliteit te verbeteren.

Welke acties worden ondernomen?

Zie de tekst onder 'Welke acties worden ondernomen?' bij doelstelling 7.

10) Aandeel scholen in het basisarrangement dat deelneemt aan een verbeterprogramma en dat zich binnen drie jaar verbetert.

Doelstelling

Scholen in het basisarrangement die deelnemen aan een verbeterprogramma verbeteren zich binnen drie jaar.

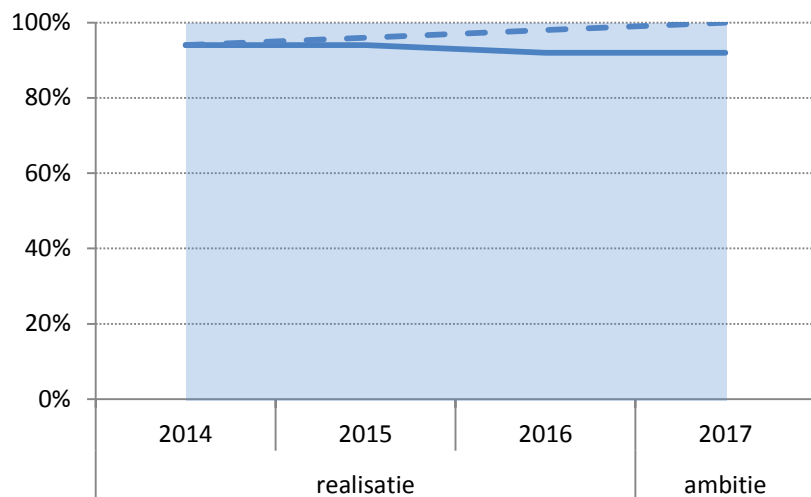
Welke beweging is zichtbaar?

Steeds meer scholen maken gebruik van een verbeterprogramma. Uit de VO2020-scan van de VO-raad blijkt dat dit in 2016 bij 86,6 procent van de scholen het geval was. Het is echter niet bekend of deze scholen zich binnen drie jaar verbeteren.

Welke acties worden ondernomen?

Tot 2015 konden scholen deelnemen aan het programma School aan Zet. Sinds 2016 stimuleert de VO-raad via het programma STAP 2 scholen in hun ontwikkeling naar een professionele organisatie. Ook de inspectie stimuleert scholen zich continu te verbeteren, bijvoorbeeld om goed of excellent te worden.

11) Aandeel scholen dat Vensters VO heeft ingevuld.

Bron: VO-raad

Doelstelling

De ambitie is dat in 2017 alle scholen Vensters VO hebben gevuld en transparant zijn naar ouders, leerlingen, toezichthouders, medezeggenschapsraden en andere belanghebbenden. Op de website www.scholenopdekaart.nl presenteren zij een samenhangende set van centrale en decentrale indicatoren.

Welke beweging is zichtbaar?

98 procent van de besturen heeft afgelopen jaar ingelogd bij Vensters, onder andere om Scholen op de kaart te vullen. 96 procent van de besturen heeft een gebruikersbeheerder die gebruikers binnen het bestuur coördineert. 95 procent van de besturen heeft het afgelopen jaar gebruikt gemaakt van rapportages in het ManagementVenster.

92 procent van de scholen op Scholen op de kaart is goed gevuld, dit zijn 1.305 van de 1.417 schoolvestigingen. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de ongeveer 100 vestigingen (veelal nieuw, klein of met een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld een Internationale SchakelKlas) die niet vullen en wordt bekeken hoe zij (beter) kunnen worden gefaciliteerd.

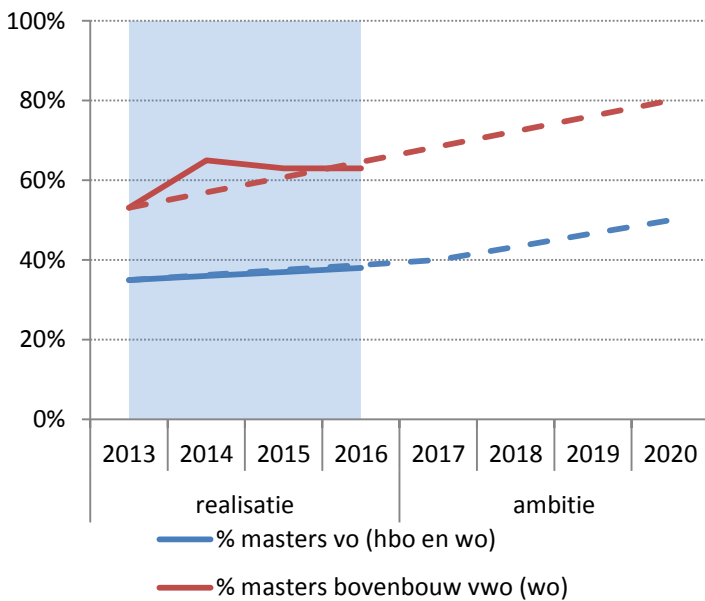
Welke acties worden ondernomen?

Er is een gebruikersonderzoek naar Scholen op de kaart uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de gegevens, die beter aansluiten bij de informatiebehoefte.

3. Professionalisering leraren

De versterking en borging van de professionaliteit van leraren, schoolleiders en bestuurders is een belangrijke sleutel tot het verder verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. Het is cruciaal dat leraren beschikken over voldoende kennis en vaardigheden om talenten uit te dagen en te differentiëren in de klas. Afgesproken is dat leraren zowel de basis- als complexe vaardigheden beheersen. Daarnaast dienen leraren te beschikken over voldoende basiskennis en vaardigheden op het gebied van ICT en e-didactiek. Startende leraren worden begeleid om uitval uit het beroep te voorkomen en bekwaamheden door te laten groeien. Onbevoegd lesgeven wordt geminimaliseerd. Het lerarenregister is het sluitstuk van het proces van de voortdurende professionele ontwikkeling van leraren.

12) Aandeel leraren met een afgeronde hbo of wo masteropleiding

Bron: IPTO+

Doelstelling

De ambitie is om in 2020 50 procent hbo- en wo-masteropgeleide leraren te hebben in het voortgezet onderwijs. Specifiek voor de bovenbouw vwo is het doel gesteld op 80-85 procent wo-masteropgeleide leraren in 2020.

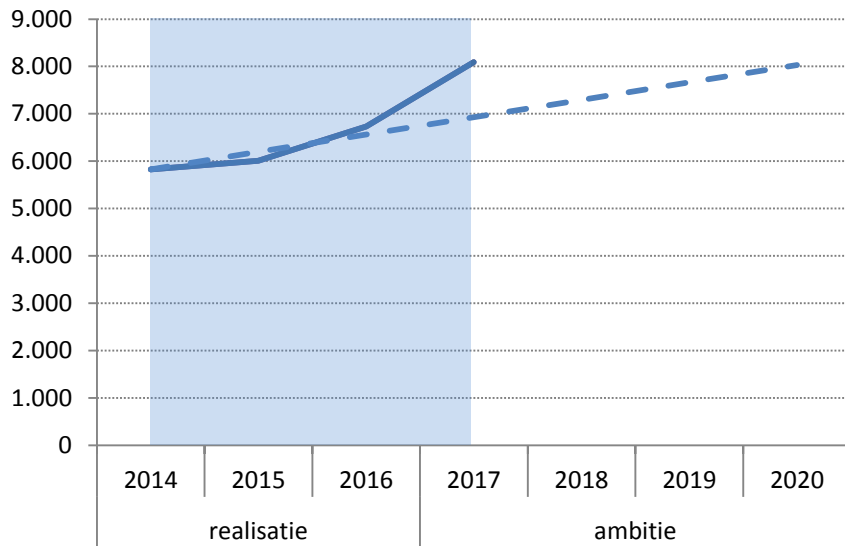
Welke beweging is zichtbaar?

Op dit moment heeft 38 procent van de docenten in het vo een masteropleiding (meting 2015, duo/centerdata). 63 procent van de docenten in bovenbouw vwo had in 2016 een universitaire master.

Welke acties worden ondernomen?

Schoolbesturen hebben via de Prestatiebox middelen ontvangen om te investeren in goede loopbanen van docenten. Met instrumenten als de functiemix en regelingen zoals de Lerarenbeurs investeert OCW jaarlijks tientallen miljoenen in de mogelijkheden voor leraren om een master te behalen en vervolgens daarnaar ook beloond te kunnen worden. Om leraren te stimuleren tot het volgen van een masteropleiding is gedegen personeelsbeleid essentieel. Ook is het belangrijk de opgedane kennis te verbinden aan team- en schoolontwikkeling en toe te werken naar een lerende cultuur.

13) Aantal structurele opleidingsplaatsen

Bron: DUO

Doelstelling

Ter versterking van de samenwerking tussen scholen en (universitaire) lerarenopleidingen rond schoolontwikkeling, spelen (academische) opleidingsscholen een betekenisvolle rol. De ambitie is dan ook dat het aantal academische opleidingsplaatsen in 2020 met minimaal 2.200 en zo mogelijk 4.000 toeneemt.

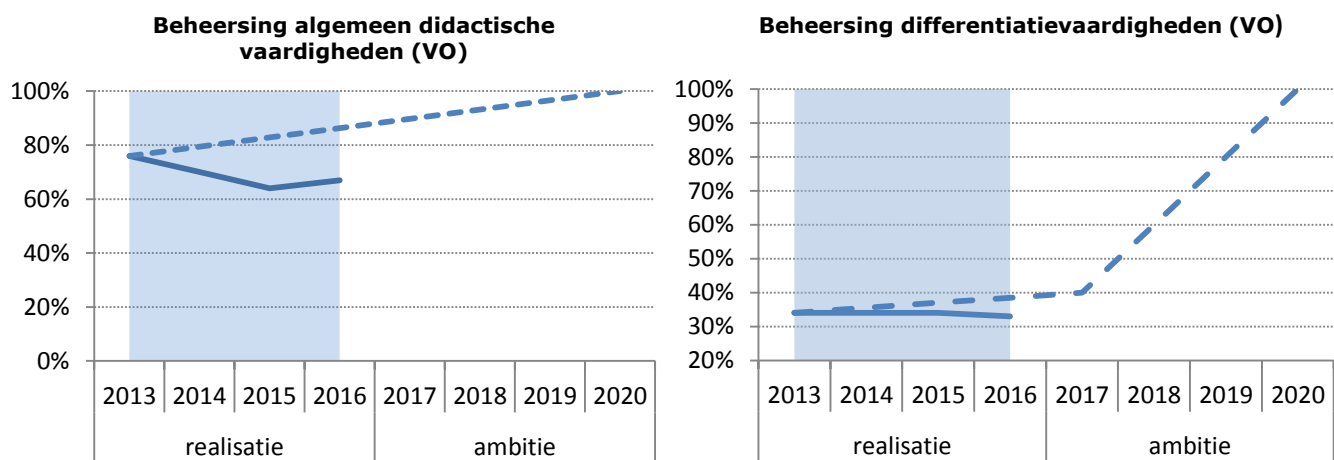
Welke beweging is zichtbaar?

Het voorlopige aantal voor schooljaar 2016/2017 is 8.093. Het minimaal afgesproken aantal extra opleidingsplaatsen is daarmee al bijna gerealiseerd. Het aantal opleidingsscholen is in drie tranches (2015, 2016, 2017) uitgebreid. Omdat de opleidingsplaatsen aan opleidingsscholen die in 2015 zijn toegevoegd nu voor het eerst meetellen, neemt het aantal opleidingsplaatsen sterker toe dan in voorgaande jaren. De komende twee jaar wordt een vergelijkbare sprong verwacht als gevolg van de uitbreiding in 2016 en 2017.

Welke acties worden ondernomen

Er zijn geen aanvullende acties nodig om de afgesproken doelstellingen te halen.

14) Aandeel leraren dat de algemeen didactische en differentiatievaardigheden beheerst

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsverslag¹

¹ De hier gepresenteerde tussenwaarde betreft leraren met 10 of meer jaren ervaring. De basiswaarde is hierop aangepast.

Doelstelling

De ambitie is dat alle leraren in 2020 de algemeen didactische en differentiatievaardigheden beheersen. Dit jaar waren de cijfers uitgesplitst naar jaren werkervaring voor het vo niet beschikbaar.

Welke beweging is zichtbaar?

Voor het algemeen didactisch handelen in de vo-lessen blijkt uit gegevens van de inspectie dat leerlingen dit jaar vaker dan voorgaand jaar efficiënt gebruikmaken van de onderwijstijd, vaker actief zijn betrokken en vaker effectieve feedback krijgen op hun leerproces. Dit is niet uitgesplitst naar aantal jaren werkervaring.

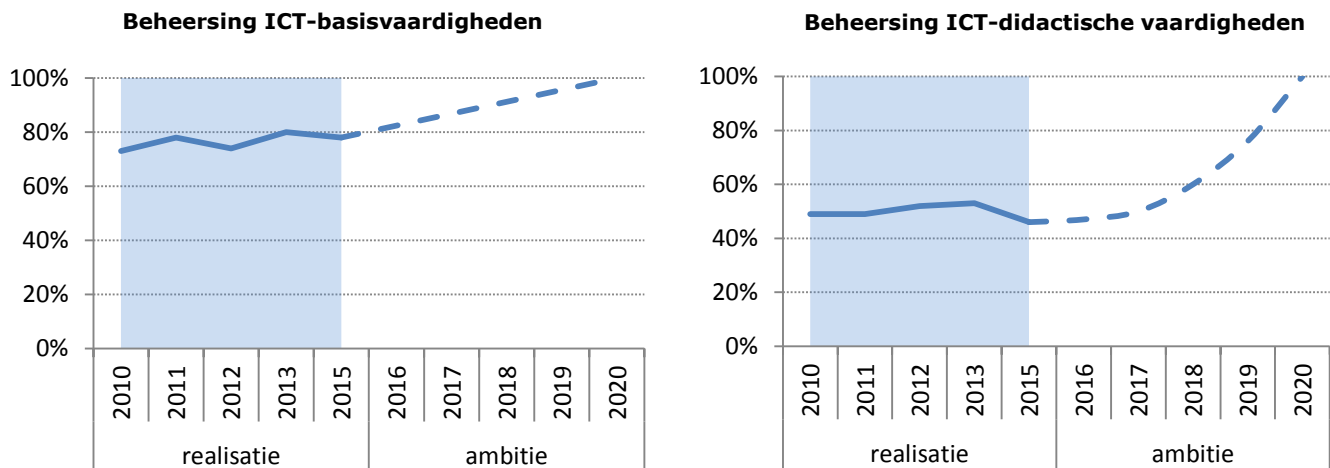
In het aandeel lessen waarin voldoende wordt gedifferentieerd, ziet de inspectie geen verandering. Net als voorgaande jaren laten de cijfers zien dat de toepassing van differentiatie in de klas aandacht behoeft. Het aandeel lessen in het vo waarin wordt gedifferentieerd wanneer dat nodig is, blijft al enige jaren steken op een derde.

Welke acties worden ondernomen?

In 2017 is een verdiepend onderzoek naar differentiatie en differentiatievaardigheden in het po en vo uitgevoerd. Hieruit blijkt onder meer dat op scholen nog vaak onduidelijk is wat van leraren wordt verwacht op het gebied van differentiatie en dat veel effectieve manieren van professionaliseren – bottom-up, bij elkaar kijken in de klas en feedback geven – nog onvoldoende op orde zijn. Ook is noodzakelijk dat leraren de juiste kennis en attitude hebben om effectief om te gaan met verschillen en voldoende boven de stof staan.

De beroepsgroep is hiervoor aan zet als eigenaar van de bekwaamheidseisen en invulling van het register. Scholen kunnen meer doen aan strategisch personeelsbeleid, waarbinnen professionalisering is gekoppeld aan de schoolvisie. De VO-raad faciliteert dat scholen werken met een strategisch personeelsbeleid. Op die manier wordt integraal nagedacht over de doelen die de school wil bereiken en de rol die leraren daarin spelen. Hoe differentiatie wordt vormgegeven moet onderdeel zijn van het gesprek in het lerarenteam en in het overleg tussen leraren en leidinggevenden.

15) Aandeel leraren met voldoende ICT basis- en didactische vaardigheden

Bron: Kennisnet, Vier in Balans monitor

Doelstelling

De ambitie is dat leraren beschikken over voldoende basiskennis en -vaardigheden op het gebied van ICT en ICT-didactiek. De indicatoren meten het oordeel dat managers geven over de ICT-basisvaardigheden en ICT-didactische vaardigheden van leraren.

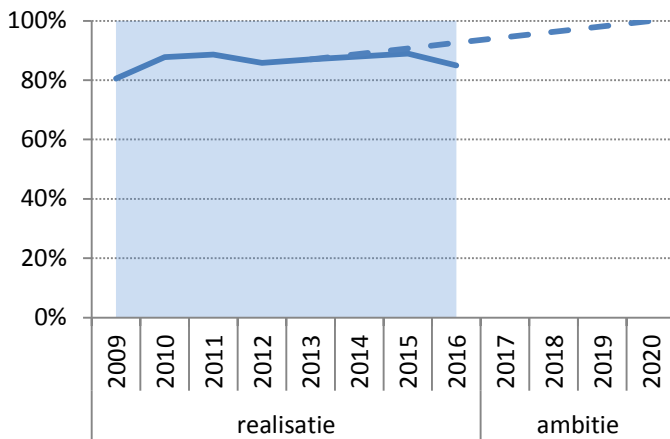
Welke beweging is zichtbaar?

Kennisnet geeft aan geen betekenisvolle veranderingen te zien tussen de metingen in 2015 en 2017, in het aandeel leraren dat volgens hun schoolleiders de ICT basisvaardigheden en ICT didactische vaardigheden beheerst.

Welke acties worden ondernomen?

De beroepsgroep is aan zet als eigenaar van de bekwaamheidseisen en invulling van het register. Scholen kunnen werken aan ICT basis en –didactische vaardigheden van leraren via hun strategisch personeelsbeleid, waarbinnen professionalisering is gekoppeld aan de schoolvisie.

16) Aandeel startende leraren dat begeleiding krijgt vanuit de school

Bron: Loopbaanmonitor, MOOZ/Centerdata

Doelstelling

De ambitie is dat alle nieuwe leraren de begeleiding krijgen die zij nodig hebben om hun werk als lid van een professioneel team te kunnen doen.

Welke beweging is zichtbaar?

Het percentage startende docenten in het vo dat aangeeft dat zij begeleid wordt is gedaald van 89 procent naar 85 procent. Er is weliswaar sprake van een daling maar van de groep die aangeeft dat zij begeleid wordt is 65 procent (zeer) tevreden met de begeleiding en 9 procent (zeer) ontevreden. Net als in andere jaren geven starters met een vaste aanstelling vaker aan dat zij begeleid worden (86 procent) dan de starters met een invalbaan (81 procent).

Welke acties worden ondernomen?

Om de begeleiding ook kwalitatief te verbeteren werkt OCW samen met de VO-raad, VSNU, VH en MBO-raad aan een betere aansluiting tussen opleiden en begeleiden, door het concept *opleiden in de school* en de begeleiding van starters beter te verbinden. De verwachting is dat meer samenwerking tussen scholen en opleidingen (samen opleiden) de positie van de starters verbetert en er meer starters begeleid zullen worden.

We willen scholen meer handvatten bieden om deze begeleiding goed te organiseren. De lesobservatiemethode ICALT is sinds dit jaar online beschikbaar. Deze methode, ook beschikbaar als app, stelt leraren in staat om elkaars lessen te bekijken en gerichte feedback te geven. Elke leraar in Nederland kan nu kosteloos oefenen met de methode en een certificaat behalen.

17) Aandeel vmbo-docenten dat beschikt over kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hiervoor in het vervolgonderwijs

Doelstelling

Alle vmbo-scholen krijgen te maken met de nieuwe beroepsgerichte examenprogramma's in het vmbo. Voor de scholen met een bovenbouw in de basis-, kaderberoepsgerichte of gemengde leerweg van het vmbo geldt dit rechtstreeks omdat hun

leerlingen straks examen zullen doen in deze vernieuwde vakken. Maar ook onderbouwlocaties en vmbo's met een theoretische leerweg krijgen te maken met de vernieuwing: hetzij in de voorbereiding van leerlingen op het te kiezen profiel, hetzij in de loopbaanoriëntatie in de theoretische leerweg. Hiertoe is het van belang dat er wordt gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van leraren. Zo kunnen ze leerlingen een realistischer beeld meegegeven van verschillende vakgebieden en bijpassende schoolloopbaanperspectieven. De ambitie is dat alle vmbo-leraren in beroepsgerichte vakken in 2020 (50 procent in 2017) beschikken over de kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hierover in het vervolgonderwijs. Er wordt voor deze indicator gekeken naar de deelname aan het na- en bijscholingsaanbod per profiel en het aantal docentstages dat is gevolgd. In 2020 dient 100 procent tenminste gebruik te hebben gemaakt van één na- of bijscholingstraject. Dit toont aan dat docenten zich actief laten bijscholen in de nieuwe profielen en daarbij aandacht hebben voor actuele ontwikkelingen in het vervolgonderwijs en de beroepspraktijk buiten de school.

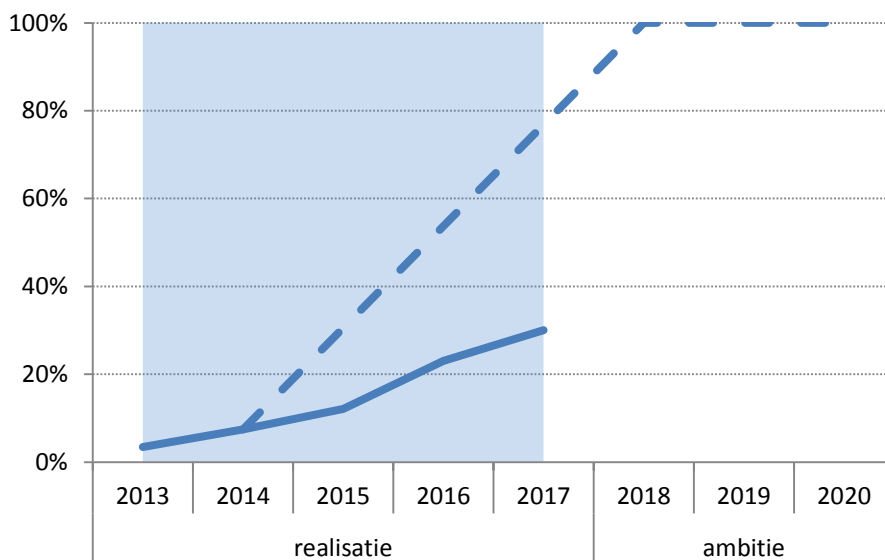
Welke beweging is zichtbaar

De doelstelling voor 2017 is 50 procent. Dit is ruimschoots behaald. Leraren hebben in grote getale deelgenomen aan het professionaliseringsaanbod dat in het kader van Nieuw vmbo is ontwikkeld. Op dit moment heeft 90 procent van de leraren een opleiding gedaan en benaderen we de 10.000 inschrijvingen.

Welke acties worden ondernomen?

Er zijn geen aanvullende acties nodig om de afgesproken doelstelling te halen.

18) Aandeel leraren dat zich heeft geregistreerd in het lerarenregister

Bron: CIBG, 2016

Doelstelling

Alle leraren zijn met ingang van augustus 2019 geregistreerd. Hiervoor is begin dit jaar het wetsvoorstel lerarenregister aangenomen. Op basis van deze wet zal de invoering van het wettelijke register gefaseerd plaatsvinden. Na het registratiejaar (schooljaar 2018-2019) start een eerste proefperiode van vier jaar. Aan het einde van de tweede herregistratieperiode, op 1-8-2027, treden ook de consequenties voor niet-herregistreren in werking. Leraren laten via registratie en herregistratie zien dat zij werk maken van hun professionele ontwikkeling en aan de eisen van de beroepsgroep voldoen.

Welke beweging is zichtbaar?

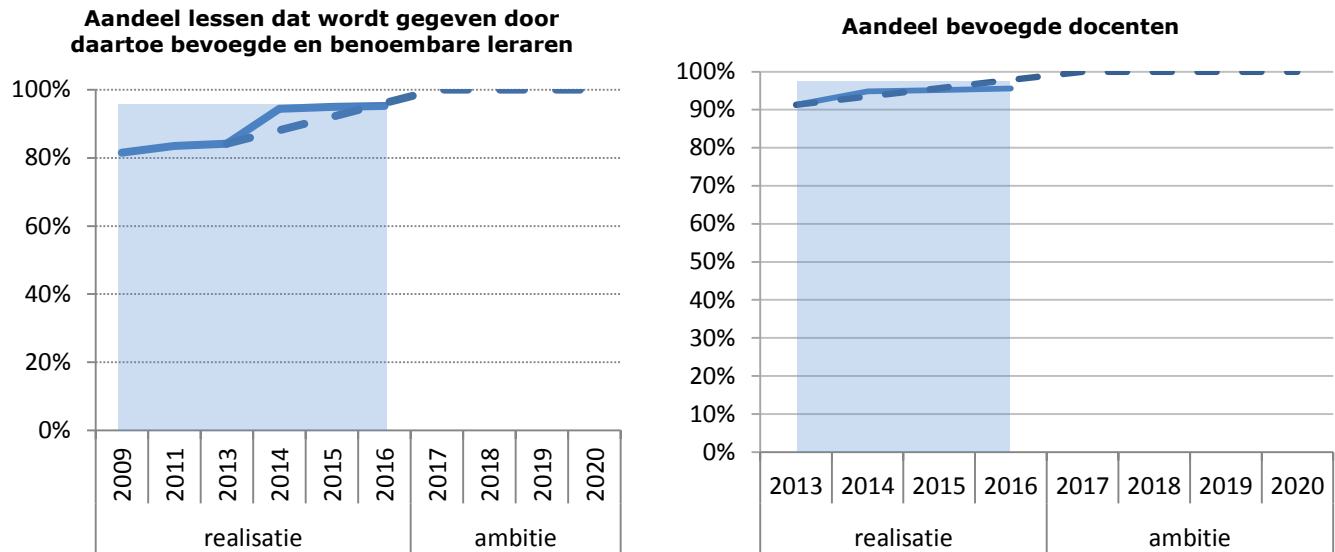
Het aantal vrijwillig ingeschrevenen is 83.000. Dat is ruim 33 procent van het aantal leraren in po, vo en mbo. Vanaf augustus 2018 start de registratie in het verplichte register.

Welke acties worden ondernomen?

Met de verkiezing van de Afvaardiging uit de Deelnemersvergadering van het Lerarenregister is de implementatie van de Wet

Beroep Leraar in een nieuwe fase gekomen. Zowel tijdpad als verdere inrichting van het register worden de komende tijd door de Afvaardiging bepaald. Uitgangspunt hierbij is dat het register in toenemende mate 'van, voor en door de leraar' zal worden. Wanneer de aanpak van de implementatie van de wet verder is uitgewerkt, zal ook periodiek onderzoek naar de invoering en de effecten van de wet worden uitgevoerd.

19) Bevoegde leraren

Bron: IPTO Centerdata

Doelstelling

Om de kwaliteit van de lessen en het onderwijs te borgen, is afgesproken dat in 2017 alle lessen worden gegeven door bevoegde leraren.

Welke beweging is zichtbaar?

Er is een stijgende lijn zichtbaar in het aantal bevoegd gegeven lessen. Dit heeft te maken met een betere meetmethode en de aandacht die is gekomen voor bevoegdheid door het plan van aanpak tegengaan onbevoegd lesgeven. We streven nog steeds naar 100 procent bevoegd gegeven lessen. Er zullen echter altijd docenten blijven die nog niet bevoegd zijn, maar wel alles doen om bevoegd te worden en zodoende in opleiding zijn. Deze docenten worden in de meting als niet bevoegd meegenomen. Deze ambitie vereist daarmee een voortdurende inspanning.

Welke acties worden ondernomen?

Een aantal acties uit het plan van aanpak tegengaan onbevoegd lesgeven loopt nog. We werken onder meer aan een wetsvoorstel waarin de bevoegdheid is opgenomen voor pabo-gediplomeerden die in de onderbouw van het vmbo kader/basis bevoegd lesgeven. Op dit moment volgen al veel pabo-gediplomeerden scholing die gericht is op die bekwaamheid.

Ook werken we aan het verstevigen van het contact tussen scholen en lerarenopleidingen, zodat leraren in maatwerktrajecten hun bevoegdheid kunnen halen en de drempel tot het volgen van scholing lager is. Zeker vanwege de tekorten in bepaalde vakgebieden waar de sector mee te maken heeft, waardoor het moeilijk is voldoende bevoegde leraren te vinden. We organiseren zoveel mogelijk aansluiting tussen scholen en potentiële leraren op regionaal niveau die in opleiding kunnen gaan om een bevoegdheid te halen.

4. Professionalisering schoolleiders

Toegenomen wensen, eisen en verwachtingen en meer ruimte voor besturen en scholen om eigen keuzes te maken, stellen meer en hogere eisen aan de professionaliteit van schoolleiders en schoolbestuurders. De ambitie is dat op iedere school bekwame schoolleiders werkzaam zijn. Daar hoort een degelijk inwerk- en begeleidingsprogramma voor startende schoolleiders bij. Daarbij wordt de Code goed bestuur door alle scholen nageleefd.

20) Aandeel startende schoolleiders dat een begeleidingsprogramma heeft gevolgd

Doelstelling

Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn goed opgeleide, professionele schoolleiders en bestuurders, die in staat zijn richting te geven aan schoolorganisaties en onderwijskwaliteit, onontbeerlijk. Daarom is in het sectorakkoord de ambitie opgenomen dat elke school een degelijk inwerk- en begeleidingsprogramma heeft en gebruikt voor startende schoolleiders.

Welke beweging is zichtbaar?

- a) Jaarlijkse monitor VO-Academie 'professionalisering schoolleiders'. Indicator blijft stabiel op ongeveer 30 procent.
- b) Indicator VO 2020: circa 70 procent van de besturen geeft aan dat ze een inwerkprogramma aan schoolleiders aanbieden.

Welke acties worden ondernomen?

We maken afspraken met de VO-Academie dat ze dit onderwerp agenderen door middel van workshops bij schoolbesturen. Het is in principe aan schoolbesturen als werkgever om te zorgen voor begeleiding van startende schoolleiders. De VO-raad heeft met het beroepsregister schoolleiders en het Netwerk voor Schoolleiders een Schoolleidersagenda opgesteld waarin de begeleiding van startende schoolleiders als één van de kernthema's is geagendeerd. Daarbij is nadrukkelijk de verantwoordelijkheid voor realisatie van die begeleiding bij schoolbesturen zelf gelegd. De sector is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid hiervoor. Uit onderzoek en gesprekken met schoolleiders blijkt dat ze vooral graag van elkaar leren. OECD raadt het inrichten van lerende netwerken aan. Hierover zijn we in gesprek.

21) Code Goed Bestuur

Doelstelling

De afspraak is dat alle schoolbesturen de code "Goed Bestuur" onderschrijven en naleven. Eind 2014 heeft de VO-raad besloten om een monitoringscommissie in te stellen met de opdracht advies uit te brengen over de herziening van de code 'Goed Bestuur'. De nieuwe code heeft tot doel goed onderwijsbestuur en transparantie te bevorderen en op proactieve wijze te zorgen voor een kleinere kans op incidenten. Maar ook dat de sector meer 'in control' is en daarmee laat zien dat zij haar verantwoordelijkheid neemt. Het uitgangspunt is dat alle scholen de code 'Goed Bestuur' naleven.

Welke beweging is zichtbaar?

De naleving van de code wordt gemonitord en er vindt periodiek herijking van de code plaats. In 2015 is 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' geëvalueerd en vernieuwd. Sinds dat jaar bevat de code zes lidmaatschapseisen voor de VO-raad. Deze hebben betrekking op verantwoording, horizontale dialoog en het tegengaan van belangenverstrengeling. Zo moeten bijvoorbeeld het jaarverslag, de klachtenregeling en klokkenluidersregeling worden gepubliceerd.

Ook in 2017 zal de Monitoringscommissie Goed Bestuur van de VO-raad onderzoek doen naar de naleving van de lidmaatschapseisen uit de Code Goed onderwijsbestuur VO. In dit onderzoek zal bij een steekproef van ruim 100 leden worden nagegaan in hoeverre zij voldoen aan de gestelde eisen. Het onderzoek resulteert in een sectoraal beeld. Begin 2018 publiceert de VO-raad de uitkomsten van de steekproef.

Welke acties worden ondernomen?

De Professionalisering Bestuurders is in de mandaten van de VO-raad/academie opgenomen en wordt in concrete activiteiten voor 2018 uitgewerkt. Uitgangspunt van het professionaliseren vindt plaats vanuit een professionaliseringskader waardoor er een eenduidig beeld bestaat en de beroepen van bestuurder verder wordt versterkt.

De focus ligt op het verder institutionaliseren en uitbreiden van Collegiale Bestuurlijke Visitatie en het intersectorale leren. Daarnaast wordt specifiek ingezet op het verhogen van de kwaliteit van de verantwoordingscyclus, de relatie tussen bestuurders en toezichthouders en het verder uitbouwen van de ontwikkelingen rond het professionaliseringskader en herijking van de Code Goede Bestuur.